

Bartomeu Rovira, escultor de Barcelona, autor del retaule de Santa Magdalena de l'església cerverina de Sant Antoni (c. 1373)

Josep M. Llobet i Portella

UNED. Centre Associat de Cervera

Entre les moltes obres d'art cerverines que amb el pas del temps han desaparegut cal incloure el retaule de pedra que l'escultor barceloní Bartomeu Rovira féu, al voltant de l'any 1373, per a la capella de Santa Magdalena de l'església cerverina de Sant Antoni, segons es dedueix de la transcripció documental que adjuntem. Aquesta capella havia estat construïda pel picapedrer Bernat Miró, de Cervera, i els seus socis seguint les instruccions del mercader Pere Lambart, el qual vivia, amb la seva esposa Blanca, junt al portal de Santa Maria, de Cervera.¹

Pere Lambart va fer testament el dia 25 de juliol de 1371 i el 17 d'agost de 1372 consta ja com a difunt. Amb la seva esposa Blanca tingué dues filles: Margarida, nomenada patrona de dos beneficis a la capella de Santa Magdalena de l'església de Sant Antoni,² i Francesca, instituïda hereva universal del mercader.³ Després de la mort de Pere Lambart, calgué liquidar amb Bernat Miró l'import de la construcció de la susdita capella de Santa Margarida i encarregar la fabricació d'un retaule que la presidís, seguint, possiblement, les disposicions testamentàries del mercader. La data de la construcció del retaule s'hauria de situar, doncs, entre la segona meitat de l'any 1371 i el mes de setembre de 1373. Quant al seu import, només sabem que ultrapassà la quantitat de 35 lliures.

¹. Arxiu Històric Comarcal de Cervera (= ACC), Fons Notarial, Cervera, 1, Ramon Rama, *Llibre*, 1372, f. 107.

². ACC, Fons Notarial, Cervera, 2, Jaume Ferrer, *Llibre*, 1373-1375, f. 7.

³. ACC, Fons Notarial, Cervera, 1, Ramon Rama, *Llibre*, 1372, f. 48 v.

Una dada procedent d'una obra de Pere Giscafè ens pot ajudar a identificar aquesta capella de Santa Magdalena construïda per Bernat Miró a l'església de Sant Antoni. L'autor esmentat ens diu que «*el otro [monasterio] de religiosas de San Francisco, en la iglesia de Santa Clara, donde se ha transferido el hospital, está consagrado a la Virgen de los Ángeles y su fundador fue Pedro Leonbart, y sus armas están en la puerta de la iglesia, que son un león rapante*».⁴ En cas que aquest Pere Leonbart, fundador del monestir de Santa Clara, fos el mercader Pere Lambart o, també, en cas que fossin persones distintes, però tinguessin el mateix senyal heràldic, la capella de Santa Magdalena de l'església de Santa Antoni hauria de mostrar el lleó rampant com a senyal heràldic. Així és, la clau de volta, els arcs i la paret del fons de la primera capella del costat esquerre, segons s'entra, de l'església de Sant Antoni, contenen escuts amb aquest senyal. D'altra banda, una mènsula amb idèntic senyal, procedent de la mateixa església, es troba al Museu Comarcal de Cervera.⁵

Text documental

1373, setembre, 26. Cervera

Bartomeu Rovira, mestre d'imatges, oriünd de Barcelona, cedeix a Blanca, vídua de Pere Lambart, de Cervera, el dret que té de cobrar 35 lliures procedents dels béns que foren del susdit Pere Lambart, que són una part de l'import d'un retaule de pedra que ha fet a l'altar de la capella de Santa Maria Magdalena de l'església de Sant Antoni de Cervera, i reconeix que l'esmentada Blanca, per preu d'aquesta cessió, li ha donat la mateixa quantitat de 35 lliures.

Arxiu Històric Comarcal de Cervera, Fons Notarial, Cervera, 1, Ramon Rama, Llibre, 1373, f. 26.

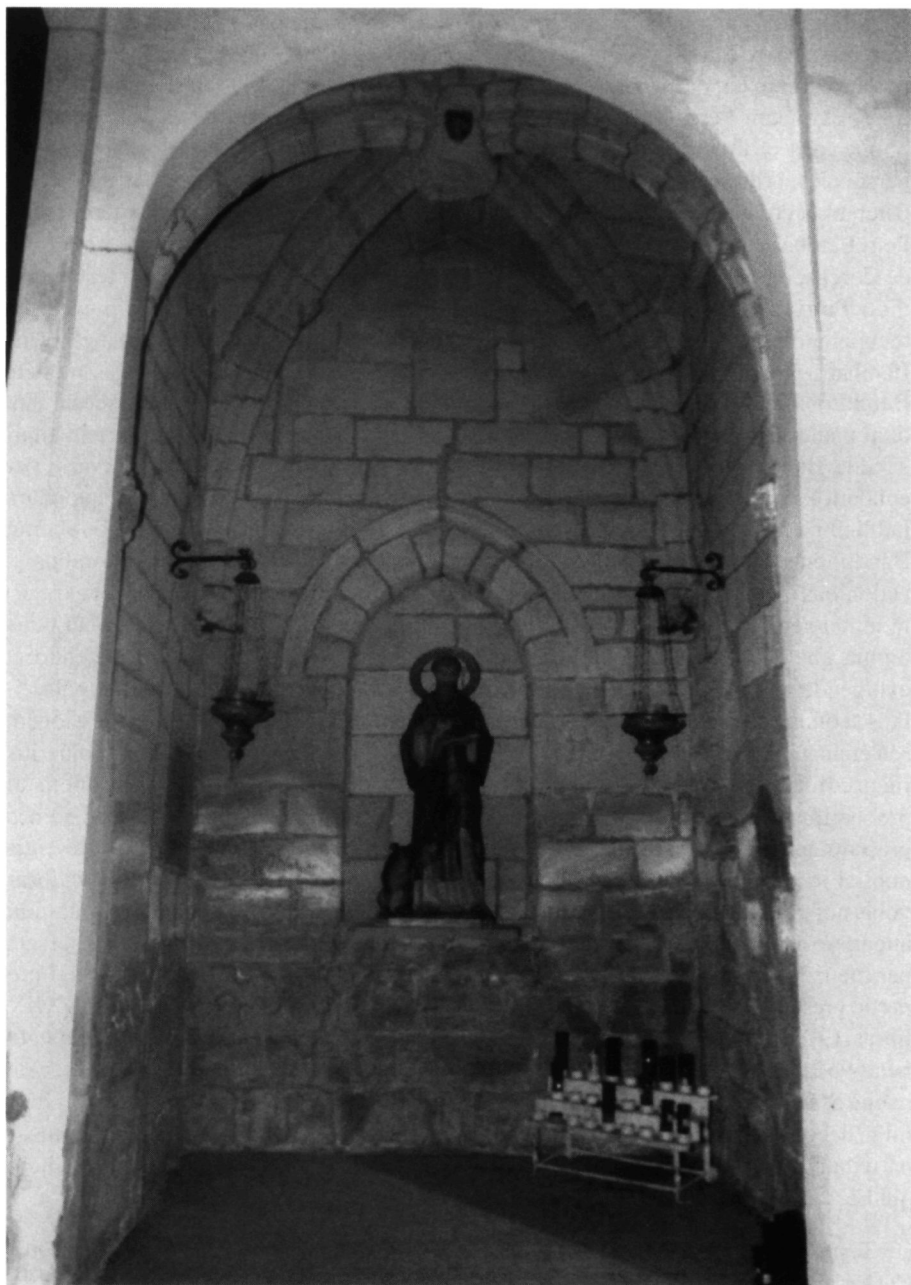
[*Ratllat:*] Sit omnibus notum quod ego Bertholomeus Rovira, oriundus Barchinone, magister, ex certa scientia confiteor et in veritate recognosco vobis domine Blanche, uxori Petri Lambart quondam, comorantis ad portalem Beate Marie, triginta quinque libras...

⁴. GISCAFÈ, Pedro, *Triunfo del Santo Misterio de la Vera Cruz de la villa de Cervera*, Barcelona, 1634, f. 19 v.

⁵. Duran ja esmenta aquestes dades, encara que equivoca el cognom del mercader –l'anomena Pere Llompart– a causa, potser, de la versió errònia que en donà Giscafè (DURAN I SANPERE, Agustí, *Llibre de Cervera*, Tàrraga, 1972, ps. 211 i 455

Sit omnibus notum quod ego Bertholomeus Rovira, magister ymaginum, oriundus Barchinone, ex causa et titulo venditionis et alio eo titulo quo de iure melius valere possit sive cum bonorum meorum evictione dono, cedo et mando vobis domine Blanche, uxori quondam Petri Lambart, Cervarie, et vestris et cui sive quibus vos volueritis omnia loca et iura mea et omnes voces, vices, rationes et actiones meas, reales et personales, utiles et directas sive mixtas et coherentes et quascumque alias mihi competentes et competere debentes adversus bona et iura omnia que quondam fuerunt dicti Petri Lambart, mobilia et immobilia, et Ffrancischum de Valielis, prebiterum, et Petrum de Cerchs, habitatores ville Cervarie, ut manumissores et exequutores ultimi testamenti dicti Petri Lambart quondam, in petendis, exhigendis, habendis, recipiendis et recuperandis a dictis bonis, violariis, censualibus et iuribus que fuerunt dicti Petri Lambart quondam et eius manumissoribus predictis triginta quinque libras monete Barchinone de terno ex illa maiore pecunie summa quam mihi dare promisserunt iam dicti manumissores pro retrotabulo lapideo per me facto ad eorum instantiam in altari capelle Beate Marie Magdalenes constructe in ecclesia Beati Antonii Cervarie per eundem Petrum Lambart quondam, prout de dicta manumissoria constat per quoddam publicum instrumentum per discretum Petrum de Uysastrello, notarium publicum Barchinone, confectum. Quibus igitur locis, iuribus, vocibus, vicibus, rationibus et actionibus meis predictis vos et vestri et quos vos volueritis uti valeatis agere et experiri in iudicio et extra iudicium contra dictos manumissores et utrumque ipsorum et bona omnia que fuerunt dicti Petri Lambart quondam, agendo, deffendendo, petendo et exhigendo ac etiam recuperando ab ipsis et bonis predictis dictas triginta quinque libras et omnia alia faciendo que admodum ego facere poteram ante huiusmodi cessionem seu etiam postea quecumque, constituens et faciens inde vos et vestros et quos volueritis in predictis que vobis vendo et titulo venditionis concedo dominationem et procurationem [ut] in rem vestram propriam, mandans dictis manumissoribus ad hec presentibus et aliis absentibus siqui sint aut fuerint quorum intersit tenore presentis publici instrumenti virtute epistole in se gerenti quatenus de predictas XXXV libras vobis aut vestris seu cui sive quibus vos volueritis respondeant et attendant prout mihi attendere et respondere tenebantur ante huiusmodi instrumenti confectionem. Et, facta per me in vobis presente cessione, confiteor et in veritate recognosco vobis quod pro pretio presentis cessionis dedistis et solvistis mihi de vestra propria pecunia alias XXXV libras. Et quia ipsas a vobis habui et recepi de presenti de ipsisque ad meam voluntatem bene vestri paccatus sim. Ideo renuntio exceptioni dicte pecunie non numerate, non habite et non recepte et doli et actioni in factum, salvo mihi iure in residuo dicte quantitate mihi debite predicta ratione. Quod est actum Cervarie XXVI die septembris anno a nativitate Domini millesimo CCC LXX tertio. Sig+num Bertholomei Rovira predicti, qui hec firmo, concedo et laudo.

Testes huius rei sunt venerabilis et discretus Bernardus de Canelis, iurisperitus, Cervarie, et Arnaldus Balel, d'Albores, nuntius dicti Bertholomei.

Antiga capella de Santa Magdalena a l'església de Sant Antoni, de Cervera. Actualment, conté una imatge de sant Antoni Abat.